

Vogels

Doelgroep:
derde graad lager onderwijs

ZWIN
NATUUR PARK

west-vlaanderen
de gedreven provincie

 AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Graaf Léon Lippensdreef 8
8300 Knokke-Heist
+32 50 60 70 86
info@zwin.be

VOORWOORD

Beste leerkracht

Dit educatief pakket vormt een goede voorbereiding op een bezoek aan het Zwin Natuur Park. Er zijn 6 verschillende pakketten die elk een specifiek onderwerp behandelen, gelinkt aan het Zwin Natuur Park.

Samen met de leerlingen kom je zo meer te weten over de geschiedenis van het park, de huidige situatie, de mogelijke invullingen van een bezoek, ... Daarnaast worden een aantal thema's behandeld die ook tijdens verschillende begeleide activiteiten in het Zwin Natuur Park aan bod komen, zoals ooievaars, natuurlijke strandvondsten en afval in zee en op het strand en vogels herkennen.

We hebben bewust gekozen voor verschillende pakketten die los van elkaar kunnen worden ingezet. Zo kun je zelf bepalen welke en hoeveel pakketten je inzet.

Door één of meerdere van deze pakketten in te zetten in de klas, wordt gewerkt aan de eindtermen wetenschap en techniek en muzische vorming alsook aan de vakoverschrijdende eindtermen. Een overzicht van deze eindtermen vind je op de laatste pagina van dit pakket.

Het pakket bestaat uit leerkrachtenfiches en leerlingenbladen. De leerkrachtenfiches zijn aangegeven met een groene vogel.

Op de leerlingenbladen staat telkens een blauwe vogel. Deze pagina's kunnen worden afgedrukt voor de leerlingen.

Bekijk zeker ook eens onze website voor de meest actuele informatie en nieuwsfeiten: www.zwin.be

We wensen jullie een fijne voorbereiding en een onvergetelijk bezoek aan het Zwin Natuur Park!

Tot binnenkort!

Colofon

Dit educatief pakket werd ontwikkeld door het educatief team van het Zwin Natuur Park in Knokke-Heist.

Check zeker de website voor meer informatie, om in te schrijven op de nieuwsbrief, voor de nieuwste activiteiten, ... : www.zwin.be

©Zwin Natuur Park – 2020

Alle rechten voorbehouden. Het educatief pakket mag enkel worden gebruikt voor educatieve doeleinden en mits correcte bronvermelding (©Zwin Natuur Park).

Het pakket mag onder geen beding gebruikt worden voor commerciële doeleinden.

INHOUDSOPGAVE

 Voorwoord

 Inhoudsopgave

 Vogels

 Internationale luchthaven voor vogels

 Maak een klas-vogelgids!

 Vogellijst

 Tekenopdracht

 Interessante websites en boeken over dit thema

 Internationale luchthaven voor vogels

 Vogel-ID

 Verbetersleutel

 ET lager onderwijs

VOGELS

INTERNATIONALE LUCHTHAVEN VOOR VOGELS

In het Zwin zijn door de jaren heen in totaal bijna **350 vogelsoorten** vastgesteld. Dat is een zeer hoog aantal; slechts weinig gebieden in België kunnen een vergelijkbaar cijfer voorleggen. Ongeveer **200 soorten** zijn **jaarlijks waar te nemen**, en ongeveer **100** daarvan komen voor als **broedvogel**.

Een aantal vogelsoorten zijn kenmerkend voor het Zwin. Voor de meeste daarvan hoort het Zwin ook bij de topgebieden in België, dus waar ze het meeste voorkomen. Die status is nog verbeterd sinds de Zwinvlakte begin 2019 maar liefst 120 hectare groter is geworden. Het gebied is nu nóg aantrekkelijker geworden voor veel vogels, in het bijzonder voor een aantal typische Zwin-soorten.

Het luchthavenaspect komt het best tot uiting door de vele **trekvoegels** die langs komen. Veel soorten houden hier even halt om bij te tanken en uit te rusten. Sommige maar enkele uren; andere dagen of weken. In het oog springende soorten zijn lepelaars en steltlopers zoals zilverplevier, bontbekplevier, bonte strandloper, rosse grutto en regenwulp. Twee keer per jaar stoppen die vogels hier om te rusten en voedsel te zoeken onderweg tussen hun broedgebieden en hun wintergebieden. Op dagen met goede weersomstandigheden kan genoten worden van enorme aantallen langsvliegende trekvoegels. Vooral in het voorjaar, en onder invloed van oostelijke winden, trekken soms grote aantallen lepelaars, roofvogels, graspiepers en zwaluwen voorbij.

Wat **broedvogels** betreft, springen onder meer ooievaar, kleine zilverreiger, kokmeeuw, zwartkopmeeuw, kluut, bontbekplevier, strandplevier, tureluur, visdief, dwergstern, zomertortel, boomleeuwerik, nachtegaal en blauwborst in het oog.

Last but not least is het Zwin een belangrijk **overwinteringsgebied** voor heel wat soorten. Vooral tal van watervogels (ganzen, eenden, steltlopers) brengen hier het koude seizoen door.

zwartkopmeeuwen in de Zwinvlakte

MAAK EEN KLAS-VOGELGIDS!

Materiaal

- Computer(s) met toegang tot internet
- Vogelgids
- Werkblad 'vogel-ID'

Hieronder staat een lijst met 45 vogelnamen. Elke leerling maakt een paspoort over één vogel. De leerkracht kan zelf aan elke leerling een vogel toewijzen, laat de leerlingen kiezen of laat het 'lot' beslissen. Voor dit laatste worden de vogelnamen op afzonderlijke kaartjes gezet en in een doos gestopt. Elke leerling neemt blindelings één kaartje.

Elk kind krijgt het werkblad 'vogel-ID'. Om deze opdracht uit te voeren kunnen de kinderen gebruik maken van vogelgidsen of het internet. Er bestaan ontzettend veel sites over vogels of vogelboeken. Echt gespecialiseerde vogelgidsen zijn inhoudelijk zeer sterk, maar ook moeilijk voor beginnende vogelaars. Deze opdracht kan groter worden opgevat, waarbij elke leerling een presentatie maakt over zijn vogel.

Nadien kunnen alle werkjes gebundeld worden in een 'klasvogelgids'.

VOGELLIJST

Dit zijn enkele vogels die je tijdens een bezoek aan het Zwin Natuur Park kan zien. Sommige ervan kan je ook zien in een park, tuin, bos of op het platteland. Andere zijn dan weer meer gebonden aan een specifiek landschap, zoals de Zwintlakte*.

aalscholver	gaai	kievit	ooievaar	vink
bergeend*	goudhaan	kleine mantelmeeuw*	pimpelmees	visdief*
bontbekplevier*	grauwe gans	kleine zilverreiger*	putter	wilde eend
brandgans*	groene specht	kluut*	roodborst	winterkoning
Canadese gans	groenling	kokmeeuw	scholekster*	wulp*
dodaars	grote bonte specht	koolmees	smient*	zilvermeeuw*
dwergsterne*	grote stern*	kuifeend	stormmeeuw*	zilverplevier*
ekster	heggenmus	lepelaar*	torenavalk	zwartkop
fuut	kauw	merel	tureluur*	zwartkopmeeuw*

TEKENOPDRACHT

Materiaal

- Kladdpapier/tekenpapier
- Foto's van verschillende vogels
- Teken- en kleurpotloden

De leerlingen werken per twee. De ene krijgt een foto van een vogel en omschrijft deze aan de andere leerling. De andere leerling tekent de vogel volgens de omschrijving die hij krijgt. Hierbij is het belangrijk dat de kinderen gericht leren kijken: vorm van de snavel, kleuren van het verenkleed, lengte van de poten, ...

Een concreet voorbeeld voor de visdief:

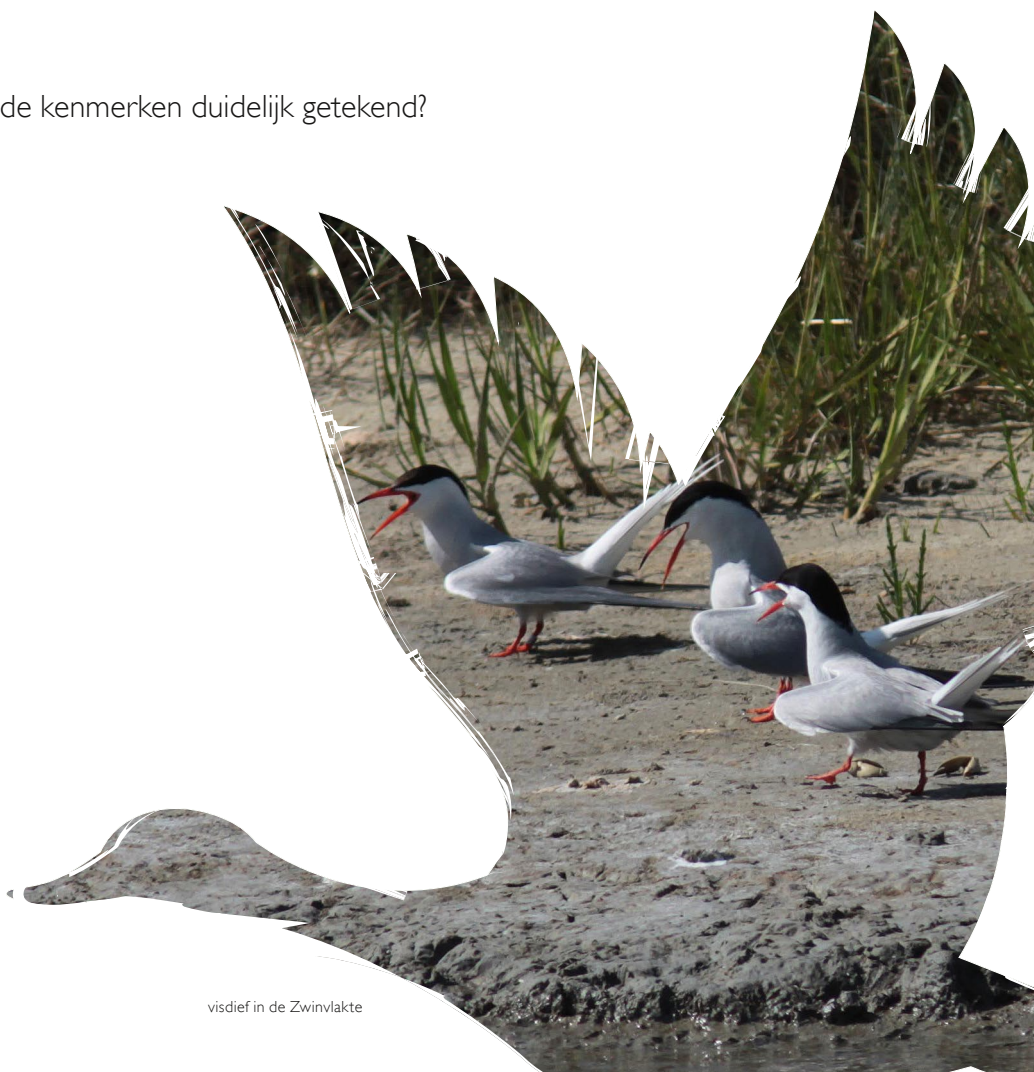
- gevorkte staart
- korte oranje pootjes
- vrij lange puntige snavel, oranje met zwarte snavelpunt
- zwart kapje op de kop
- ...

De kinderen krijgen hier 2 minuten tijd voor. Een beperktere tijd zorgt ervoor dat de kinderen beter gefocust blijven tijdens de opdracht.

Nadien wordt de foto bekeken.

Lijkt de tekening op de vogel? Zijn de kenmerken duidelijk getekend?

Daarna wisselen ze de rollen om.

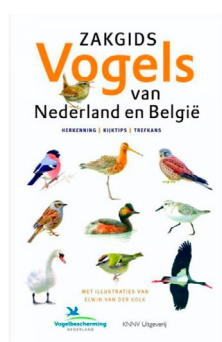
INTERESSANTE WEBSITES EN BOEKEN OVER DIT THEMA

Websites

www.natuurpunt.be/pagina/vogels-herkennen

www.vogelbescherming.nl/vogelgids

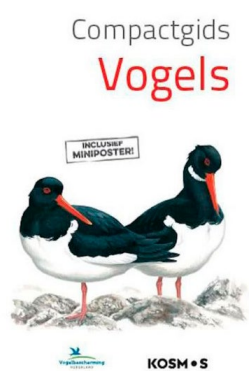
Boeken

Zakgids vogels van Nederland en België,
ISBN 9789050115810

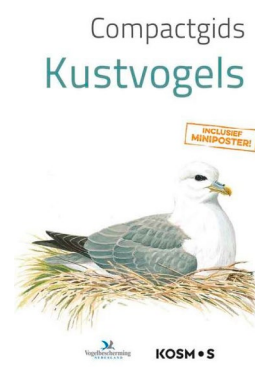
Vogelgids voor kids,
ISBN 9789021572215

Compactgids vogels,
ISBN 9789021567662

Compactgids tuinvogels,
ISBN 9789021567648

Compactgids kustvogels,
ISBN 9789021570068

INTERNATIONALE LUCHTHAVEN VOOR VOGELS

In het Zwin zijn door de jaren heen al **bijna 350 vogelsoorten** geteld. Dat is heel wat!

In de luchthaven van het Zwin is het altijd een druk komen en gaan van vele verschillende vogels. Sommige vogels zien we het hele jaar door, andere zien we slechts in een bepaalde periode.

Verbind de termen met de juiste uitleg.

zomergasten ●	● Vogels die het hele jaar door in het Zwingebied te zien zijn.
standvogels ●	Vogels die enkel de winter in het Zwingebied doorbrengen. In hun broedgebied kunnen deze vogels tijdens de winter ● niet voldoende voedsel vinden. Daarom trekken ze weg om voedsel te zoeken. Zo'n vogels, die trekken om te broeden of te overwinteren, noemen we 'trekvogels'.
doortrekkers ●	Sommige vogels vliegen duizenden kilometers ver om te broeden of te overwinteren. Zo'n vogels noemen we 'trekvogels'. Dit kunnen ze niet in één keer: onderweg ● houden ze af en toe halt om op krachten te komen en voedsel te zoeken. Eén van de tussenstops is het Zwingebied.
wintergasten ●	Vogels die enkel tijdens hun broedperiode in het Zwingebied te vinden zijn. Als de jongen groot genoeg zijn, ● vertrekken de vogels naar hun overwinteringsgebied. Zo'n vogels, die trekken om te broeden of te overwinteren, noemen we 'trekvogels'.

zilverplevier

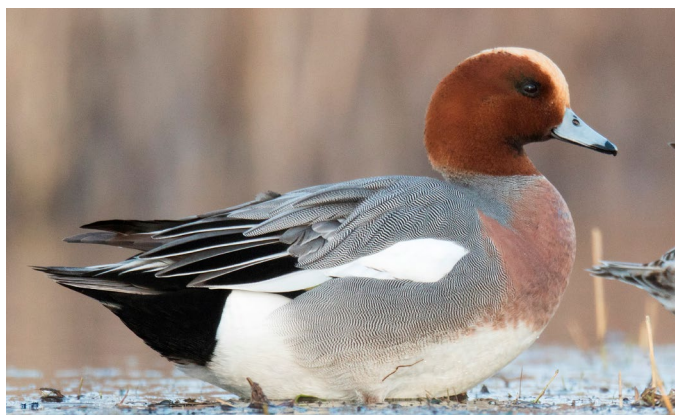
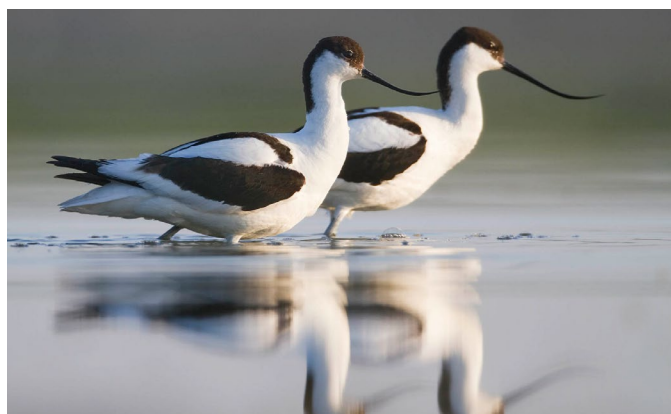

Zoek in een vogelgids of op het internet van elke groep een drietal voorbeelden.

Ken je deze vogels? Heb je ze al eens in het echt gezien?

trekvogels

standvogels

Door de **opwarming van het klimaat** verandert ook het gedrag van sommige vogels. Vogels die vroeger om te overwinteren tot in Afrika trokken, blijven nu soms hangen in het zuiden van Spanje. Ooievaars zijn hier een mooi voorbeeld van. Andere vogels die je hier vroeger zelden zag, komen nu vaker voor door het warmere weer en de zachtere winters. Een voorbeeld hiervan is de kleine zilverreiger.

Je kan dus stellen dat de grens van de vogels opschuift richting de polen. Maar wat met de vogels die op de polen leven en dus niet meer kunnen opschuiven? ...

VOGEL-ID

Foto/tekening van de vogel

NAAM VAN DE VOGEL	
Nederlands:	Wetenschappelijk:
UITERLIJKE KENMERKEN	
Kleur(en) verenkleed	
Kleur snavel	
Kleur poten	
Lengte poten	
Vorm van de snavel (lang/kort, breed/smalle, ...)	
Voedsel: Wat eet deze vogel?	

Vespreiding: Waar komt deze vogel voor in de wereld?	
Leefgebied: In welk type gebied kun je deze vogel terugvinden? (park, bos, zee, duin, weide, ...)	
Grootte	
Andere kenmerken of opvallendheden van deze vogel	

VERBETERSLEUTEL

Verbind de termen met de juiste uitleg.

zomergasten	●	●	Vogels die het hele jaar door in het Zwingebied te zien zijn.
standvogels	●	●	Vogels die enkel de winter in het Zwingebied doorbrengen. In hun broedgebied kunnen deze vogels tijdens de winter niet voldoende voedsel vinden. Daarom trekken ze weg om voedsel te zoeken. Zo'n vogels, die trekken om te broeden of te overwinteren, noemen we 'trekvogels'.
doortrekkers	●	●	Sommige vogels vliegen duizenden kilometers ver om te broeden of te overwinteren. Zo'n vogels noemen we 'trekvogels'. Dit kunnen ze niet in één keer: onderweg houden ze af en toe halt om op krachten te komen en voedsel te zoeken. Eén van de tussenstops is het Zwingebied.
wintergasten	●	●	Vogels die enkel tijdens hun broedperiode in het Zwingebied te vinden zijn. Als de jongen groot genoeg zijn, vertrekken de vogels naar hun overwinteringsgebied. Zo'n vogels, die trekken om te broeden of te overwinteren, noemen we 'trekvogels'.

Zoek in een vogelgids of op het internet van elke groep een drietal voorbeelden.

Ken je deze vogels? Heb je ze al eens in het echt gezien?

trekvogels

ooievaar, zwartkopmeeuw, vidief, huiszwaluw, boerenzwaluw, tjiftjaf, koekoek, kolgans, kleine rietgans, lepelaar, smient, ...

standvogels

grote bonte specht, merel, ekster, buizerd, huismus, zwarte kraai, koolmees, pimpelmees, ...

ET LAGER ONDERWIJS

WERELDORIËNTATIE - WETENSCHAPPEN EN TECHNIEK

I. Natuur

Levende en niet-levende natuur

- 1.3 De leerlingen kunnen in een beperkte verzameling van organismen en gangbare materialen gelijkenissen en verschillen ontdekken en op basis van minstens één criterium een eigen ordening aanbrengen en verantwoorden;
- 1.4 De leerlingen kennen in hun omgeving twee verschillende biotopen en kunnen er enkele veel voorkomende organismen in herkennen en benoemen;
- 1.5 De leerlingen kunnen bij organismen kenmerken aangeven die illustreren dat ze aangepast zijn aan hun omgeving;
- 1.6 De leerlingen kunnen illustreren dat de mens de aanwezigheid van organismen beïnvloedt;

Milieu

- 1.26 De leerlingen tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.

MUZISCHE VORMING

I. Beeld

- 1.4 De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.
- 1.5 De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.

- 6.3 De leerlingen kunnen genieten van het muzisch handelen waardoor hun expressiemogelijkheden verruimen.
- 6.4 De leerlingen kunnen vertrouwen op hun eigen expressiemogelijkheden en durven hun creatieve uitingen tonen.

ICT

- 1. De leerlingen hebben een positieve houding tegenover ICT en zijn bereid ICT te gebruiken om hen te ondersteunen bij het leren.
- 2. De leerlingen gebruiken ICT op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier.
- 6. De leerlingen kunnen met behulp van ICT voor hen bestemde digitale informatie opzoeken, verwerken en bewaren.
- 7. De leerlingen kunnen ICT gebruiken bij het voorstellen van informatie aan anderen.

LEREN LEREN

- 2. De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.
- 3. De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.
- 6. Houdingen en overtuigingen
De leerlingen kunnen op hun niveau leren met:
 - nauwkeurigheid;
 - efficiëntie;
 - wil tot zelfstandigheid;
 - voldoende zelfvertrouwen;
 - voldoende weerbaarheid;
 - houding van openheid;
 - kritische zin.

SOCIALE VAARDIGHEDEN

I. Relatiewijzen

- I.2. De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- I.4. De leerlingen kunnen hulp vragen en zich laten helpen.
- I.5. De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling werken.

3. Samenwerking

De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.